

‘Molinos y Gigantes’, de Jaume Franquesa

Fa vuit o deu anys es presentà a Horta un xicot que volia veure'm. Devia preguntar a algú del poble i ja m'imagino el diàleg: “Vostè busca *lo periodista, l'escriptor*, viu davant del Súper, ho trobarà *enseguida*”. Ho trobà, trucà a la vella porta de fusta, vaig obrir i s'explicà: “Em dic Jaume Franquesa, soc d'Igualada, ensenyo Antropologia Social a la Universitat de Búfalo, a Nova York, m'he instal·lat a la Fatarella per estudiar la situació econòmica i energètica d'aquestes terres del sud i, com que m'han dit que em pots informar, per això voldria parlar amb tu”.

Davant d'aquesta exposició, succinta i impecable, vaig pensar que aquest noi també podria aportar-me moltes coses, i més essent professor a aquesta universitat nord-americana, jo que no he estat professor de res ni de ningú. Vam estar conversant, vaig passar-li quatre papers i altres tants

llibres, va venir altres viatges per rematar la feina i ara, fa pocs dies, tornà a Horta per portar-me el resultat: un impressionant volum de cinc-cents pàgines, amb el títol de *Molinos y Gigantes* i el molt significatiu subtítol de *La lucha por la dignidad, la soberanía energética y la transición ecológica*, que ha editat aquest any l'editorial madrilenya Errata naturae (info@erratanaturae.com), amb traducció d'Elena Pérez San Miguel, després de ser publicat per primer cop, el 2018, en anglès.

Vull dir que aquest llibre em sembla que circularà per l'ample món, i espero que també pel nostre, on va començar aquest estudi de camp, des de la base social, parlant i convivint amb uns i altres, fent quilòmetres per l'ample circuit que envolta l'Ebre, de la garriga estepària de la Terra Alta, dels marges fluvials de la Ribera i els vinyars del Priorat cap a

les dolçors litorals del Baix Ebre i el Montsià.

Ha fet una excel·lent síntesi interpretativa, no només per la reproducció dels fragments més representatius del que va escoltar, sinó també, i sobretot, per la capacitat de saber relacionar, i reinterpretar, tots els factors que han contribuït, històricament, a la realitat actual d'aquestes terres del sud de Catalunya: de la Guerra Civil, i la tant o més penosa postguerra, fins als darrers esclats d'inici del segle XXI (PHN, Enron, transvasaments, abocadors industrials, instal·lacions massives eòliques, nova crisi de l'agricultura, desfiguració de paisatges, etc.), passant per tot el que suposà el franquisme (tecnocràcia, imposicions nuclears, grans embassaments, inici dels projectes de transvasaments, explotacions petrolíferes al delta, emigracions camperoles, etc.) i els anome-

nats quaranta anys de “democràcia”, on les condicions, generals i particulars, de la gent i els paisatges del sud s'han vist novament afectats per noves onades d'intervenció agressiva dels sistemes econòmics i polítics depredadors, sense que, normalment, les administracions locals i governamentals superiors poguessin fer gaire res (en el cas que volguessin) per aturar tant desgavell.

Ho ha posat tot en joc, aclarint coses, descobrint contradiccions, relatant fidelitats i desvelant interessos dels principals actors d'aquesta “comèdia”, que no ha deixat de ser una tragèdia, conduïda - des de 1973, amb la crisi del petroli - per un capitalisme industrial, financer i tecnològic que només ha portat - aquí i arreu, amb la complicitat de polítics i tècnics venuts - destrucció, divisió i sofriment, tot justificat amb el cinisme del “progrés”.



Xavier Garcia
escriptor

El llibre acaba amb més de 400 notes (que són altres tantes referències bibliogràfiques) i una extensa bibliografia, que demostra la intensitat de les seves consultes escrites, essent les verbals, per part dels seus nombrosos interlocutors, les que donen el sentit humà profund a aquest treball completíssim, on els protagonistes populars d'aquestes terres sacrificades han pogut expressar el dolor per la seva “sort”, però, alhora, la determinació de continuar lluitant pel futur que es mereixen.